

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**In Vaticinia Isaiae, Prophetæ Clarissimi, Paraphrasis,
Heroico carmine conscripta**

Carpenteius, Joannes

Antverpiæ, 1588

Cap. 23.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68688)

Cap. 23.

Te quoque qui maneant casus, quid fata minentur,
O Phœnissa Tyros, vastum quæ turribus aquor
Despicis æeris, hoc tristi carmine scito.

Flete rates, gemete o naues, vlulate carinae,
Quæ qua lux oritur, qua nox sua sidera promit,
Hinc illinc raras pictus per cærulea velis
Adueritis merces, aliud mare querite vestris
Sulcandum rostris, iacet illa utriusque vorago
Solis auara Tyros, gurgésque Aquilonis & Austri.

Iamdudum tanta, si mens non laua fuisset,
Venerat à Cythimo prænuntia fama ruina.
Sed nihil admittit veri, cui copia rerum
Luxurians, cursuque fluens fortuna secundo,
Occludit surdas sanis monitoribus aures.

Heu quam muti eritis vocem impediante timore,
Sidonij Tyrig, viri, quibus insula diues,
Mercatuque vago nullis non cognita terris,
Totius orbis opes, Nilique rigantis aristas,
Et Libycas messes, transmissio congerit aestu:
Cum subito incensis tota naualibus vrbe,
Emporium cunctis quondam memorabile terris
Absorptum flammis hostili concidet ira.

At Tethys, nullis iam clausibus aquor arari
Indignata sum: quidnam, o pulcherrima (dicet)
Sidon, sola mihi Sidon iam nata superstes,
Multiplici iuuat toties clarescere partu,
Tot natas olim enixam, teneraq; parentis
Eductas utero ad plenam enutrisse iuuentam;
Si mihi natarum quæ maxima quæq; parenti
Chara magis Tyros abripitur, ferroque cruento
Ante diem primo florens succiditur auro?

Audiet hæc quanto Aegyptus vicina dolore!

Quisquis es huc solitus merces inferre beatas
Portitor infelix, verso temone natantem
Flecte trabem, & celeri maria hæc trans mitte volatu.
Hic nihil est quod agas, alias tibi quare tuisque
Vecturis sedes. at vos, quicumque sedetis

Ad cineres vrbs collapsa, fundite fletus,
Heu misera, & frustra in patriam pia turba iacem.

An non hi tumuli, campusque hic rudere plenus,
Vrbs fuit illa Tyros, priscis quæ condita sæclis,
Innumeròsque suo repetens ab Agenore soles,
Aeternos demens spe præsumebat honores?

N

Ab,

Cap. 23.

1 Onus Tyri: Vlulate naues maris: quia vastata est domus unde venire cõsueuerat. De Cethim reuelantur est eis.

2 Tacete qui habitatis in insula: negotiatio Sidonis. Transfretates mare repleuerunt te.
3 In aquis multis semen Nili, messis fluminis fruges eius, & facta est negotiatio gentium.

4 Erubescet Sidon. Ait enim mare fortitudo maris, dicens: Nõ parturivi & non peperivi, & non enutriui iuuenes, nec ad incrementum perduxi virgines.

5 Cum auditum fuerit in Aegypto, dolent cum audierint de Tyro.

6 Transite maria, vlulate qui habitatis in insula.

7 Numquid non vestra hæc est quæ gloriabatur à diebus pristinis in antiquitate sua? Educent eam pedes sui longè ad peregrinandum.

Macedones hoc loco intelliguntur, ut plerique putant, qui multas insulas habebant in mari Aegeo.

Tharxis ferè habet Hebraica scriptura pro mari. Tharxis autè Hebraeis significat chrysolithum, siue hyacinthum, qui lapis est cæruleus. Unde nomè mari, præsertim mediterraneo Tharxis: ad quod alludere placuit, per, cærulea. &c. Simili tropo scribens de Tyro Plinius natur. histor. lib. 5 cap. 1. usus est: Tyros (inquit) olim partu clara, vrbus genitis Lepri, Vtica, & illa imperij Romani æmula Cartagine.

Vectura modò significat ipsum actum vehedi, siue (ut ita dicam) ipsam vectio- nem, modò significat mercedem quæ vehenti soluitur.

*Ah, quàm fors aliter cecidit, quàm versa repente
Fata? peregrinas Deus omnia transtulit oras,
Et gentem, & gentis noménque decusq; superbum.*

8 Quis cogitavit hoc
super Tyrum quodam
coronatam: cuius ne-
gotiatores principes,
institutores eius inclyti
terrae?

*Qui fuit ille autem, tam forti pectore & armis,
Cui licuit tantum sperare, ut vinceret urbem
Mille coronatam caput arcibus undique celsum?*

9 Dominus exercituum
cogitavit hoc, ut de-
traheret superbiam om-
nis glorie: & ad igno-
miniam deduceret uni-
versos inclytos terrae.

*Sed quis opes, quis diuitias regalibus aquas,
Quis prius intactas ausus spoliare tabernas?
Non homo, non aliquis mortali semine cretus*

10 Trans terram tuam
quasi flumem filia ma-
ris: non est cingulum
ultra tibi.

*Hoc potuit: Deus ipse Deus, qui praecia dextra
Miscet, agens telis populos, qui turgida calcat
Colla superbiorum, sublimiaque omnia casu
Præcipitat grauiore, suas facto omnibus illo
Esse palam voluit vires, numenque tyrannis
Horrendum, ne quis posthac mortalibus agris
Spiritus inflaret, mentes animosque moueret.*

11 Manum suam ex-
tendit super mare, &
conturbavit regna.
Dominus mandauit
aduersus Chanaan ut
contereret fortes eius.

*Euge creata mari, rapido velocior amve,
Euge, tuam hanc sedem, patriam, tua moenia linque.
Deloricatam quis enim nudamque tueri
Iam possit?*

12 Et dixit: Non ad-
iicies ultra ut gloriaris
calumniam sustinere
virgo filia Sidonis: in
Cethim transiata, ibi
quoque non erit re-
quies tibi.

*Domini te dextera perculit alto
Vulnere, cetera quo trepident formidine regna.*

*Namque his fata Tyri Chananitidos aspera verbis,
Verbis perfidia quæ post nulla arguet atas,
Præfatus rerum Deus arbiter humanarum,
Sic cecinit: Virgo infelix, Sidonia virgo,
Ecce, vides, cecidere tua lectissima pubis*

13 Ecce terra Chal-
deorum talis populus
non fuit. Assur fun-
dauit eam. In capti-
uitatem traduxerunt
robustoseius, suffode-
runt domos eius, po-
suerunt eam in ruinam.

*Robora, quotquot erant præstantes viribus, hausit
Bellum atrox, & adhuc o rerum ignara, superbis?
Pone feros animos, tandemque addisce timere.
Et Cethimum celeri pete per freta carula puppe.
Quaquam ibi nulla fugæ sedes, nec certa laborum*

14 Vlulate naues ma-
ris: quia deuaftata est
fortitudo vestra.

*Continget requies: instabit eunibus acer
Assyrius, Chaldaea trahens mille agmina secum,
Mille ferens populos, quales Babylonica nunquam
Terra tulit, regni robur, columenque potentis.
Huc traducetur Tyria decus omne iuuenta
Captiuum, frustra suffossa palatia destens,
Prostrataeque domos, versoque à stirpe penates,
Et madidis oculis respectans saepe tepentes
Incensæ cineres patria, fumumque volantem.*

*At tu, qui nuper peregrina merce solebas
Nauta per has fauces onerata impellere pinum,
Ni ferus es, pelagique ipsis munitior undis,*

Tyros olim
colonia fuit
Sidoniorum,
vnde hic Si-
donis filia
vocatul.

Similis fere
locus licet in
dissimili ar-
gumento a-
pud Musæum
statim in in-
itio poematis
sui, quod in-
scripsit Lean-
dri & Herus.

Hoc

Hoc ipso periisse rogo spes orbis opesque
Præteriens littus modo tam memorabile flebis.

Obluioni tradetur Sor septuaginta annis, sicut dies regis vnius. Sic legit Arias Montanus, Hoc est, quædiu homo viuere potest, etiam rex qui delictæ viuuit.

15 Obruta ruderibus, scrutis oppleta, nec ulli
Trita homini, nulli pecori calcata per annos
Septenos decies, (regi quæ meta beato,
Et regni vitæq; fere est) neglecta iacebis
O Tyros, at postquam spatio reuolutus eodem
Sol horas totidem, totidemque exegerit annos,
16 Tum tibi, tum primùm de sordibus emergenti,
Squallenti que situ (meretricis more relicta,
Quæ patulis sese cultam, comtâque fenestris
Ostentans, oculis, nutuque, & voce canora,
Sapius exclusos reuocat iam lenis amantes,)
Non graue sit citharam de poste resigere sacro,
Pérque omnes vicos, per publica compita, circumque
Instaurata urbis pomæria iam rediuiua,
Suauè sonante lyra deductum dicere carmen,
Pristina quo cultus monumenta, tuique decoris
Restituas animis hominum, sensimq; reportes
Famam illam, & nomen cunctis memorabile terris.

17 Nam post hæc eadem decursa decennia septem,
(Vera loquor) Deus arce Tyrum miseratus ab alta,
Sedibus antiquis, priscoque reponet honori,
Amittas duplicans merces, & dulcia lucra;
Vnde per ingentes circum omnia littora tractus,
Mutua sese inter peragent commercia gentes.

Conuersione Tyri ad Christum præcinitis vestibus vates, de qua Act. 21. post cap. 11.

Non dolus his, non fraus, non subdola captio, verum
Præerit alma fides: O tæque quaterque beatas
Merces, quas neque Dis, neque natus Atlantide Maia
Mercurius sibi sacrabit, nec Mammonis arca
Mille seris olim signata recondet auari:

18 Sed sacrosanctas Domino, summoque dicat as
Aeternoque Deo, consumet clarior vsus,
Distribuens pensas tam iusto pondere partes
Vni-cuique suas, ut nemo queratur egenus,
Qui non prædulci saturetur pane, nouisque

Quandocunque volet veteres permutet amictus,

Quæ Tyriis, quæ palmifera ventura Damasco,
Excidia & clades, tempestas quanta beatis
Instet agris Arabum, quam sanguinolenta sequantur
Vicinos nimium populos, semperque rebelles
Bella Palestinos, & dulce fragrantis Idumes,
Balsameos colles, quam tristi sorte, subacti

15 Et erit in die illa: In obliuione eris o Tyre, septuaginta annis, sicut dies regis vnius. At post septuaginta annos erit Tyro quasi caticum meretricis.

16 Sume tibi cytharam, circui ciuitatem meretrix obliuioni tradita: Bene cane, frequenta canticum, vt memoria sit tui.

17 Et erit post septuaginta annos visitabit Dominus Tyrum: & reducet eam ad merces suas, & rursum fornicabitur cum vniuersis regnis super faciem terræ.

18 Et erunt merces eius sanctificata Domino. Non condetur neq; reponentur: quia his qui habitauerunt coram Domino erit negotiatio eius: vt manducent ad fauetatem, & vestiantur vsque ad vetustatem.

Verbum Dei patris. Hoc est, veterem illam gentilitatem & idololatriam noua Christi & Euangelij agnitione.

*Frena orbis Deus Assyrio de rege reposcet;
Quæque aliis alia immittet regionibus olim
Funera, veridico prædiximus hæcenus ore.*

Cap. 24.

*At nunc fatalem cali terræq; marisque,
Conuulsa mundi magni compage, ruinam
Voce rata canimus: mortales credite tandem,
Credite mortales, nec perpetua esse putate*

1 Ecce Dominus dissipabit terram, & nudabit eam, & affliget eam, & faciem eius, & disperget habitatores eius.

*Quæ mare, quæ calum, quæ tellus continet. Ecce,
Ecce diem vectus curru sol præpete voluit
Supremum calo terræq; marique futurum,
Quo tellus Domini dextra concussa rubente,
Iam sterilis, iam nuda, suisque orbata colonis,
Et feces exuta omnes, purgatæque tandem,
In tenues sidat flammis resoluta favillas.*

2 Et erit sicut populus, sic sacerdos; & sicut seruus sic Dominus eius; & sicut ancilla sic domina eius; sicut emens sic ille qui vendit; sicut fecerator, sic ille qui mutuum accipit; sicut qui repetit, sic ille qui debet.

*Illæ dies hominum generi suprema, sacratis
Aequabit plebem nullo discrimine mystis;
Et seruos dominis: emptores, atque danistas
Atque petitores exactoresque molestos,
Iure pari ad summum trahet abripietque tribunal,
Quo reliquatorum turbam, miserisque alieno
Addictos æri, & seruili compede nexos.*

3 Dissipatione dissipabitur terra, & directione prædabitur. Dominus enim locus est verbum hoc:

*At non per partes, ut quondam, terra dehiscet,
Aut absorpta mari, aut flammis absumpta peribit:
Tota sed heu quanta est, à centro funditus imo
Vsq; superficiem summam considet in ignes,
Arboribus simul ambustis, plantisque, satisque,
Et quidquid viuum vegetumque superstes in illa est,
Seu cute, seu pennis squammis-ve pilis-ve tegetur,
Omnia vastatrix populabitur iratonantis.*

4 Luxit & defluxit terra & infirmata est, defluxit orbis, & infirmata est altitudo populi terra.

*Nam pater omnipotens, qui nutu temperat orbem,
Ipse statas posuit metas & tempora rebus,
Quæ non ulli hominum, fas nulli inhibere Deorum.*

*Hæc fatus: magnus terras resonabit in omnes
Luctus, ubi fluere & ruere omnia visa repente
In chaos antiquum, tremefactæque frugiferentis
Fundamenta soli, labefacta mole fatiscunt.*

5 Et terra infecta est ab habitatoribus suis. Quia transgressi sunt leges, mutauerunt ius, & dissipauerunt fecus sempiternum.

*Tum demum, qui se populo præstare putabant,
Prætumidi fastu, spirantisque alta, suisque
Diuitiis nimium freti dum vita manebat,
Spemq; decusque, & rem, vitamq; repente relinquēt.
Et merito, quis enim de tot modo millibus vnus
Qui terras habitant, non detestabile spreta
Exequitur pietate scelus? perit ipsa nefandis*

Cap. 24.

Reliquatores dicuntur à L. C. qui integrum alienum non dum exoluerunt: L. Lucius Titius ff de adm & peric. tut. & curat.

Terra, & omnia quæ in ea sunt opera igne exurentur. 2. Petr. cap. 3.

In superbos diuites & potentes.

Cul-